

+

Ηράκλειο 2 -07-2024

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

Τέρμα Θεμιστοκλέους,

Τ.Κ. 713 07 – Ηράκλειο Κρήτης

Τηλέφωνο: 2810223303

Email:geoteepk@gmail.com

ΘΕΜΑ: Απόψεις ΓΕΩΤΕΕ ΠΚ για τα υδατικά αποθέματα

Οι πλημμύρες της Θεσσαλίας το 2023, ο θερμός χειμώνας που ακολούθησε και γενικά οι κλιματικές συνθήκες που επικρατούν τα τελευταία χρόνια έγιναν αφορμή να συζητήσουμε όσα έγιναν και όσα δεν έχουν γίνει. Να συζητηθεί αφενός, εάν είχαν γίνει τα έργα που προβλέπονταν από τα σχέδια πλημμύρας και στο ΣΔΛΑΠ τόσο για το υδατικό διαμέρισμα της Θεσσαλίας όσο και για της Κρήτης. Έχουν επενδυθεί και δαπανηθεί χρήματα και εργατοώρες στον σχεδιασμό και την εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης, όμως τίποτα ή ελάχιστα έχουν εφαρμοστεί στην πραγματικότητα. Δεν υπάρχει στην πραγματικότητα πολιτική που να εφαρμόσει όλα τα όσα έχουν σχεδιαστεί, ενώ τα κλιματικά φαινόμενα πλημμυρών ή λειψυδρίας γίνονται όλο και πιο έντονα. Όλα τα παραπάνω θα μπορούσαν να υλοποιηθούν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες Υδάτων, εφόσον υπήρχε η πολιτική βούληση λειτουργίας τους και όχι απαξίωσης τους. Διαπιστώνουμε ότι στην πραγματικότητα, διαχρονικά δεν υπήρξε η πολιτική βούληση για την εφαρμογή και υλοποίηση των έργων που προβλέπονται σε αυτά (ΣΔΛΑΠ κι ΣΔΚΠ). Οι αρμόδιες υπηρεσίες ποτέ δεν εισακούστηκαν, αντίθετα οδηγούνται σε κλείσιμο. Η Ειδική Γραμματεία Υδάτων υποβαθμίστηκε σε Γενική Διεύθυνση Υδάτων, οι Διευθύνσεις Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και οι αντίστοιχες υπηρεσίες -Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας- των Περιφερειών οδηγήθηκαν σε τραγική υποστελέχωση, μετά από συνεχείς συνταξιοδοτήσεις και μηδενικές προσλήψεις.

Το ΓΕΩΤΕΕ ΠΚ έχει καταθέσει απόψεις σχετικά τόσο με την αποδυνάμωση των υπηρεσιών όσο και με τη δημιουργία ΑΕ για τη διαχείριση των υδάτων στη Θεσσαλία και την διαφαινόμενη επέκταση της ιδιωτικοποίησης των υδάτων και σε άλλες περιοχές, με την Κρήτη ανάμεσα τους.

Είναι αναγκαίο άμεσα να εξεταστούν λύσεις τόσο με βραχυπρόθεσμα αλλά και με μακροπρόθεσμα μέτρα για να αντιμετωπιστεί η κρίσιμη υπάρχουσα κατάσταση. Οι περιοχές που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα είναι οι περιοχές με έντονη αγροτική παραγωγή και

ταυτόχρονα μεγάλη τουριστική ανάπτυξη. Είναι απαραίτητο να συζητήσουμε λύσεις για να μπορέσουν όλοι να συνεχίσουν τη δραστηριότητα τους. Να μπορούν οι αγρότες να παράγουν και να μπορούν να καλύπτονται οι υδρευτικές ανάγκες όλων.

Υπάρχει μια σειρά θεμάτων που έχουν άμεση σχέση με την παραγωγή και διάθεση του νερού ανά νομό και περιφέρεια. Κατά κύριο λόγο η διαχείριση γίνεται από τους τοπικούς παράγοντες ΔΕΥΑ-ΤΟΕΒ κ.λπ., Ας αναγνωρίσουμε ότι αυτοί οι φορείς γνωρίζουν τα προβλήματα του τόπου καλύτερα από κάθε άλλο, αρκεί το ίδιο το κράτος να μην τις αποδυναμώνει.

Για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω παρατίθενται οι ακόλουθες άμεσες πρακτικές προτάσεις διαχείρισης αποθεμάτων:

1. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής που είναι εμφανείς σήμερα (ακραία φαινόμενα, συχνότερη εμφάνιση κα) απαιτούν σχεδιασμό που να ανταποκρίνεται στο πλέγμα ΝΕΡΟ- ΕΝΕΡΓΕΙΑ- ΔΙΑΤΡΟΦΗ-ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ, καθώς επίλυση ενός από αυτά δημιουργεί σημαντικές επιπτώσεις στα υπόλοιπα.
2. Το φυσικό σύστημα (υπόγειοι υδροφόροι ορίζοντες- επιφανειακά νερά) μας παρέχει ποσότητες υδάτων για να καλυφθούν και οι βραχυπρόθεσμες και οι μεσοπρόθεσμες ανάγκες του νησιού. Όμως λόγω της ανισοκατανομής των υδάτων και της τοπογραφίας της Κρήτης απαιτούνται περισσότερα έργα που θα συμβάλλουν στην κάλυψη της έλλειψης νερού σε γειτονικές περιοχές. Άμεση επιτακτική ανάγκη είναι διαχείριση της ζήτησης δηλαδή η μη σπατάλη του νερού- υπεράρδευση-διαρροές. Για παράδειγμα μια οικονομία σε αρδευτικό νερό της τάξης του 10% είναι ισοδύναμη ποσότητα με το σύνολο των φραγμάτων Κρήτης. Για το λόγο αυτό, η Περιφέρεια Κρήτης σε συνεργασία με τον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ εκπονεί ενημερωτικές καμπάνιες σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης με στόχο την αποδοτικότερη χρήση του αρδευτικού νερού μέσω της εφαρμογής ορθών και συγχρόνων αρδευτικών και γεωργικών πρακτικών/τεχνικών που διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των καλλιεργειών σε ακραίες κλιματικές συνθήκες. Επιπρόσθετα, η Περιφέρεια Κρήτης και ο ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ εκδίδουν σε εβδομαδιαία βάση ενημερωτικά αρδευτικά δελτία προς τους παραγωγούς και τους φορείς διαχείρισης αρδευτικού νερού (εφαρμογή της κατάλληλης ποσότητας νερού ανάλογα το στάδιο ανάπτυξης της καλλιέργειας) προκειμένου με αυτό τον τρόπο να διασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή οικονομία ύδατος και η βέλτιστη ποσότητα και ποιότητα παραγωγής.
3. Με δεδομένο ότι το 93% των διαθέσιμων υδατικών πόρων προέρχεται από υπόγεια ύδατα (υδροφορείς, πηγές), απαραίτητη προϋπόθεση για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων που αφορούν τα υδροφόρα πεδία είναι η συστηματική καταγραφή της στάθμης των υπογείων νερών στα υδροφόρα πεδία, η λήψη βροχομετρικών δεδομένων καθώς και ο έλεγχος της ποιότητας των υδάτων. Αν και το δίκτυο είναι τηλεμετρικό και δουλεύει ούτως ή άλλως, η εποπτεία του έχει δυσκολέψει (λόγω υποστελέχωσης) και είναι αδύνατη η συντήρηση-επισκευή του από την Υπηρεσία (λόγω απουσίας υπαλλήλου ανάλογων προσόντων του υπαλλήλου ο οποίος συνταξιοδοτήθηκε το Δεκέμβριο του 2023).

4. Εδώ και πολλά χρόνια (από το 1962) είναι γνωστό ότι υπάρχει η πηγή του Αλμυρού Ηρακλείου, η οποία κατά μέσο όρο εκφορτίζει 250.000.000 m³ νερού ανά έτος. Μέρος των απορροών αυτών αξιοποιείται από αριθμό γεωτρήσεων που έχουν ανορυχθεί ανάντη της πηγής Αλμυρού (Τύλισος, Κέρη, Δαφνές, Κρουσώνας-Λουτράκι) για υδροδότηση του πολεοδομικού συγκροτήματος Ηρακλείου και οικισμών του δήμου Μαλεβιζίου. Υπάρχει δυναμικό για περαιτέρω αξιοποίηση με ανόρυξη νέων γεωτρήσεων.
5. Για την πηγή του Αλμυρού Ηρακλείου έχουν ασχοληθεί διάφοροι επιστήμονες και έχουν εκφραστεί ποικίλες απόψεις αξιοποίησης των νερών του. Η Δ/νση Υδάτων έχει εκπονήσει μελέτη για την αξιοποίηση των νερών του αλμυρού και θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον μελλοντικό σχεδιασμό. Επίσης δυστυχώς όμως η πολιτεία δεν ενδιαφέρθηκε να αναθέσει μια μελέτη διερεύνησης του μηχανισμού λειτουργίας της πηγής. Έχουν ειπωθεί διάφορα όπως αξιοποίηση των γλυκών νερών που εκρέουν ορισμένο χρονικό διάστημα, ανύψωση της στάθμης στα 10 μέτρα, για ένα μεγάλο διάστημα μιας και υπάρχουν στοιχεία βελτίωσης της ποιότητας του νερού με μικρό κόστος. Με χαμηλό κόστος, μπορεί να διερευνηθεί, μια κατά πολλούς αμφισβητούμενη θεωρία η οποία είναι όμως άξια λόγου, δηλαδή η διερεύνηση των υποθαλάσσιων πηγών αμφίδρομου ροής στον κόλπο του Μπαλί.
6. Σε πάρα πολλές πόλεις και χωριά υπάρχουν προβλήματα έλλειψης νερού. Αφενός πολλές φορές δεν γίνεται ορθολογική χρήση του νερού, κι αφετέρου υπάρχουν εκατοντάδες διαρροές στα δίκτυα κοινής ωφέλειας. Η πολλαπλή σπατάλη που γίνεται συνιστά τον κύριο λόγο της αμφιλεγόμενης έλλειψης, αλλά και βέβαια η έλλειψη περαιτέρω έρευνας για εξερεύνηση νέων πόρων (γιατί νερά υπάρχουν). Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να συμβάλλουν τόσο η δημιουργία ταμιευτήρων μικρών και μεγάλων για την εξασφάλιση σημαντικών ποσοτήτων νερού τουλάχιστον για τη γεωργία (νερά υπάρχουν και για αυτό) αλλά και η αποκατάσταση όλων των προβληματικών αγωγών μεταφοράς νερού.
7. Είναι γνωστό ότι όλες οι γεωτρήσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα χρειάζονται συντηρήσεις – καθαρισμούς κ.λπ. Συνήθως αυτό δεν γίνεται, με αποτέλεσμα οι παροχές των γεωτρήσεων να μειώνονται δραματικά, θεωρώντας ότι η μείωση αυτή της παροχής οφείλεται στην πτώση του υδροφόρου οριζοντα. Ταυτόχρονα με τις συντηρήσεις πρέπει να κατασκευαστούν πιεζόμετρα-δορυφόροι στα πεδία των αντλήσεων όπου δεν υπάρχουν, ώστε να παρακολουθείται η συμπεριφορά των υπογείων υδάτων.
8. Μια άλλη επιλογή για διερεύνηση είναι ο εμπλουτισμός υδροφόρων οριζόντων όπου αυτό είναι εφικτό. Υπάρχουν τομείς που μπορούν να γίνουν εμπλουτισμοί από βρόχινα νερά που θα αποδώσουν άριστα αποτελέσματα.
9. Η ανόρυξη νέων γεωτρήσεων σε θέσεις με επάρκεια νερού καλής ποιότητας και κοντά σε δίκτυα ύδρευσης - άρδευσης αλλά και κοντά σε δίκτυα της ΔΕΗ είναι μία εφικτή και άμεση λύση για την αντιμετώπιση έντονων προβλημάτων λειψυδρίας που οφείλονται σε πολλούς άλλους λόγους πλην της ύπαρξης νερού. Όμως όσο νερό και να εισρέει στα δίκτυα αν δεν υπάρχουν μέτρα

εξοικονόμησης - περιορισμός σπατάλης, απώλειες λόγω βλαβών στα δίκτυα, αστυνόμευση, είσπραξη και κατάλληλη τιμολόγηση το πρόβλημα δεν θα λυθεί.

10. Απαραίτητη η συζήτηση με διεξοδική μελέτη για μεγαλύτερα έργα, όπως η κατασκευή υδρομαστευτικής στοάς στον Αλμυρό, ανύψωση του φράγματος του αλμυρού ανάλογα με τα στοιχεία που θα προκύψουν από το πείραμα της στάθμης, κατασκευή μικρού ταμιευτήρα 10-15 εκατ. m³ νερού σε απόσταση 4 Km από την πηγή του Αλμυρού Ηρακλείου για την αποθήκευση των γλυκών νερών της πηγής. Εξ όσων γνωρίζουμε σε κάθε νομό της Κρήτης έχουν εκπονηθεί Master Plans. Μήπως θα ήταν εύλογο να δούμε και τι προτείνουν οι μελετητές αυτοί και να προταθεί η εκπόνηση αντίστοιχων μελετών σε περιοχές που δεν έχουν γίνει έως τώρα;
11. Η επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων για άρδευση (βιολογικοί καθαρισμοί) θα πρέπει να επεκταθεί για το σύνολο των ποσοτήτων, ιδιαίτερα για τις περιοχές που έχουμε αυξημένη ζήτηση για άρδευση δενδρωδών καλλιεργειών.
12. Δημιουργία ειδικού μηχανισμού ελέγχου ή ενίσχυση των υφιστάμενων υπηρεσιών αδειοδότησης υδροληψιών (συλλογικών η ατομικών) ώστε να δίνεται η δυνατότητα ελέγχου της τήρησης των όρων χρήσης νερού (τοποθέτηση υδρόμετρου, χρήση στάγδην άρδευσης κ.λπ)

Το ΓΕΩΤΕΕ Παράρτημα Κρήτης ως επιστημονικός φορέας θα συνεχίσει να επεξεργάζεται και να καταθέτει απόψεις, αλλά και να συνεργάζεται για την αντιμετώπιση των κρίσιμων ζητημάτων που αφορούν τους υδάτινους πόρους.

Η Πρόεδρος της ΔΕ ΓΕΩΤΕΕ ΠΚ

Δρ Άννα Δασκαλάκη